

Ajuntament
de Castelló

Servei d'Igualtat d'Oportunitats d'Homes i Dones

INVESTIGACIÓ-ACCIÓ EDUCATIVA AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE:

La coeducació i el sexisme en el pati escolar Curs 2017-2018

[Descripción breve](#)

La coeducació i el sexisme en el pati escolar. Experiència en 9 centres educatius.

Sandra Molines Borrás
smolines@florida-uni.es

ÍNDEX

1.	Introducció.....	1
2.	Objectius	2
3.	Centres participants	2
4.	Cronograma del treball dut a terme.....	3
5.	Metodologia de la investigació-acció.....	5
6.	Resultats de la fase de diagnòstic: Percepció del professorat de la situació del pati abans de rebre formació	7
7.	Resultats de la fase de diagnòstic: Enquesta dirigida a l'alumnat.....	26
8.	Resultats de la fase de diagnòstic: Observació del pati.....	27
9.	Nombre de persones beneficiaries de l'experiència	27
10.	Avaluació de l'experiència	29
11.	Annexos	39
	Annex 1. Dossier 1 Material del taller de formació del professorat	40
	Annex 2. Dossier 2 taller de formació del professorat.....	53
	Annex 3. Qüestionari dirigit al professorat.....	62
	Annex 4. Observació del pati.....	63
	Annex 5. Qüestionari dirigit a l'alumnat	66
12.	Bibliografia	67

1. INTRODUCCIÓ

Amb aquesta experiència es pretén fer realitat el que ve regulat en diferents lleis que actualment estan vigents i que tenen com a objectiu reduir i eliminar l'impacte del sexisme i introduir la perspectiva de gènere dins de l'àmbit educatiu. La inclusió de la perspectiva de gènere, l'eliminació del sexisme i la implantació de la coeducació en els centres ha estat una de les grans preocupacions que tots els governs han mostrat a nivell legal. Fruit d'això és la redacció d'una sèrie de normativa i de lleis que van direccionant i promovent que el principi d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes pugui fer-se realitat en les aules de les nostres escoles d'avui en dia.

Algunes d'aquestes lleis són les següents:

- LLEI ORGÀNICA 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa
- LLEI ORGÀNICA 2/2006, de 3 de maig, d'Educació
- La LOMCE, en la seua Disposició final segona, realitza modificacions de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del Dret a l'Educació.
- LLEI ORGÀNICA 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
- LLEI ORGÀNICA 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere.
- En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, el Decret 111/2007 de 20 de juliol en què s'estableix el currículum d'Educació Primària.
- En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, el Decret 38/2008, de 28 de març en què s'estableix el currículum del segon cicle d'Educació Infantil
- Instrucció del 15 de desembre de 2016, del director general de Política Educativa, per la qual s'estableix el protocol d'acompanyament per a garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat.

Tal com arrepleguen les lleis esmentades amb anterioritat, fer coeducació suposa un imperatiu legal per a tots els centres. Ara bé, el que s'hagen redactat unes normes legals o igualtat formal no ha sigut un pas suficient perquè el propòsit de les mateixes s'haja fet realitat. No s'han proporcionat els suficients recursos econòmics i formatius a les persones que haurien de desenrotllar les dites mesures en les escoles. Per tot això, és de vital importància dotar al professorat i a l'equip directiu dels centres d'una ferramenta concreta

on puguem plasmar el treball coeducatiu dut a terme. La dita ferramenta ha de ser capaç d'iniciar el camí cap a la igualtat d'oportunitats entre els xiquets i les xiquetes.

2. OBJECTIUS

Els objectius que ha perseguit la intervenció duta a terme han estat:

- ✓ Dotar al claustre dels coneixements necessaris en matèria de coeducació per a afavorir l'eliminació dels rols i estereotips de gènere amb l'objecte de potenciar el desenvolupament personal i integral de l'alumnat.
- ✓ Dur a terme un diagnòstic de la situació actual del sexisme en cada una de les àrees d'un projecte coeducatiu i de forma molt especial en el pati escolar.
- ✓ Incorporar mesures en els temps del pati escolar perquè l'ús de l'espai i la tipologia de jocs de l'alumnat puga ser més equitativa i justa.
- ✓ Donar a conèixer les distintes ferramentes necessàries per a poder incorporar criteris pedagògics amb perspectiva de gènere en totes i cada una de les accions desenvolupades en el Centre i que formen part a partir d'ara, del seu projecte coeducatiu de Centre (P.C.C.).
- ✓ Incidir en la sensibilització a les famílies sobre la importància d'incorporar la perspectiva de gènere en la vida quotidiana, fent visible les activitats exercides i el treball del centre educatiu en este sentit.

3. CENTRES PARTICIPANTS

Els centres que han participat en aquesta intervenció han sigut:

CEIP BENADRESSA
CEIP BISBE CLIMENT
CEIP SANCHIS YAGO
CEIP LLUIS REVEST
CEIP RAMIRO IZQUIERDO
CEIP RIPOLLÉS
CEIP SEBASTIÀ EL CANO
CEIP MIGUEL HERNÁNDEZ
CEIP CARLES SALVADOR

El Ceip Armelles va mostrar interès, es va produir la primera entrevista amb l'equip directiu i posteriorment van abandonar la seua participació.

4. CRONOGRAMA DEL TREBALL DUT A TERME

A continuació es mostrarà el contingut de les sessions dutes a terme en cada centre així com les persones destinatàries de les mateixes.

Sessió	Continguts	Persones destinatàries
<p>1ª. Sessió: Reunió de treball amb la direcció del centre, equip directiu i Responsable CIC (1,5 hores)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Contrastar la proposta de treball posterior així com el contingut, el calendari i l'horari de les sessions. - Contrastar els instruments de treball per a la realització del diagnòstic: qüestionari dirigit al professorat. - Crear una plantilla d'observació del pati. - Definir la persona dins de la comunitat educativa que pugui fer la tasca d'observació del pati per a la realització del diagnòstic de la situació. 	<p>Equip directiu i persona coordinadora d'Igualtat i convivència del centre</p>
<p>Es presenta la proposta de treball així com el contingut de cada una de les sessions. De la mateixa manera, es pretén iniciar la fase de recerca sobre les opinions i impressions del professorat previ a la intervenció posterior (conèixer les seues valoracions respecte del sexisme en el pati escolar). Per açò en aquesta reunió es facilitaria a l'adreça del centre un qüestionari a emplenar per tot el claustre que pugui significar un punt de partida en l'anàlisi o diagnòstic inicial i que podrien emplenar fins al dia de la primera sessió formativa.</p> <p>De la mateixa manera, s'aprofitarà aquesta sessió per a definir el plànol del pati escolar a analitzar així com determinar la persona que poguera exercir aquesta activitat al llarg d'una setmana.</p>		
<p>2ª. Sessió: Formació en sensibilització. (2,5 horas)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Marc normatiu regulador. - Introducció al vocabulari fonamental - Justificació de la necessitat d'emprendre accions equitatives per als dos sexes. 	<p>Tot el claustre</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Diferències entre una escola segregada, mixta i coeducativa. - Estereotipos, rols de gènere, androcentrisme i sexisme. - Visionat de material autidovisual relacionat amb les temàtiques treballades. 	
<p>Previ l'inici de qualsevol acció coeducativa, es requereix la reflexió i capacitació del professorat en aquesta temàtica. Una vegada el claustre pren consciència i es fa sensible a tots aquests temes el treball posterior es pot dur a terme amb més facilitat i implicació. Dotar al col·lectiu de perspectiva de gènere és la principal comesa d'aquesta sessió o taller de formació. En l'annex 1 del present document es mostren els materials treballats en aquest sentit. Tanmateix en aquesta sessió es facilita al professorat tutor una enquesta per a passar en totes les aules de primària i a cada grup.</p>		
<p>3ª. Sessió: Bolcat de dades del diagnòstic i propostes en el pati. (2,5 hores)</p>	<p>Una vegada dut a terme el diagnòstic de la situació del pati i extreta tota la informació, es proposa una posada en comú de les dades obtingudes així com una pluja d'idees sobre possibles canvis a incorporar en el pati.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Es recomanen sessions d'aula conduents a arreplegar iniciatives de canvi entre l'alumnat de primària 	<p>Tot el claustre del professorat</p>
<p>En aquesta sessió es recopilarà tota la informació extreta de tot el diagnòstic dut a terme i es proposaran accions a iniciar i desenvolupar en cadascuna de les àrees de treball. La metodologia emprada és la de la triangulació metodològica, d'aquesta manera es parteix de 3 fonts d'informació: percepció del professorat sobre el sexisme del pati abans de rebre la formació, enquesta dirigida a l'alumnat de tots els cursos de primària i dades quantitatives de l'observació del pati.</p> <p>Es proposa la participació de tot l'alumnat per a l'extracció d'idees que puguin comportar un ús més equitatiu de l'espai del pati escolar i que puguin satisfer els seus desitjos i gustos en el joc.</p>		
<p>4ª. Sessió: Formació en Pla Coeducatiu de Centre.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sessió dirigida al desenvolupament d'un pla coeducatiu de centre. La redacció del mateix es durà a terme en l'aula. 	<p>Tot el claustre del professorat</p>

(2,5 horas)	<ul style="list-style-type: none"> - Es passarà per cadascuna de les àrees de treball d'un Pla Coeducatiu i el professorat anirà agafant compromisos en la realització d'accions i activitats. 	
<p>Una vegada el col·lectiu sensibilitzat i amb capacitat per a poder detectar sexisme, el següent pas serà el de la realització del seu primer Pla coeducatiu de centre. Per a açò es treballaran totes les àrees d'un pla: Àrea de formació del professorat, àrea de treball dins de l'aula, àrea de treball fóra de l'aula (Intervenció en el pati escolar), àrea de revisió de materials, àrea de llenguatge, àrea d'acompanyament a la diversitat afectivo sexual i de gènere i àrea de treball amb les famílies. En l'annex 2 del present document es mostra el contingut treballat a l'aula.</p> <p>En aquesta fase cobrarà vital importància partir de la fase de diagnòstic en les aules i la participació i implicació de totes les xiquetes i xiquets del centre. Per a açò en la fase anterior de diagnòstic, s'ha proporcionat un qüestionari que puga servir d'extracció d'informació de les necessitats i desitjos de l'alumnat en aquest sentit.</p>		
5ª. Sessió: Taller dirigit a les famílies (2 hores)	<ul style="list-style-type: none"> - Sensibilització cap a la coeducació. - Introducció a conceptes com la diferència sexe, gènere, androcentrisme, igualtat d'oportunitats, etc. - Justificació de la necessitat de crear espais de joc més justs per a tot l'alumnat. - Difusió del treball dut a terme amb el professorat i d'algunes de les mesures acordades en reunió de claustre. 	Les famílies del centre
<p>En aquesta sessió s'explica a les famílies el terme coeducació, les seues implicacions, així com el treball desenvolupat al centre en tota aquesta experiència. L'objectiu prioritari és el de donar a conèixer el primer Pla Coeducatiu de Centre a les famílies per tal de que puguen recolzar les iniciatives del centre i col·laborar en les possibles actuacions dutes a terme.</p>		

5. METODOLOGIA DE LA INVESTIGACIÓ-ACCIÓ

La metodologia emprada en aquesta experiència ha sigut la de la investigació-acció. El professorat ha sigut el principal protagonista junt a l'alumnat i finalment les famílies. S'ha desenvolupat un diagnòstic de la situació que ha possibilitat una posterior intervenció en totes les àrees d'un Pla coeducatiu de centre. El claustre ha decidit les mesures a acordar en aquest cas i ha participat en la presa de decisions de tot el Pla.

Per a la valoració de les opinions del professorat (annex 3) abans de rebre la formació, s'ha utilitzat una tècnica denominada anàlisi de contingut. Atès que el principal instrument que posseïm per a conèixer la opinió és el llenguatge escrit, a continuació es passarà a descriure la tècnica utilitzada per a desgranar el sentit últim de les produccions de què disposem en esta part de la investigació i que es coneix com a anàlisi de contingut (d'ara en avant A.C.). Delgado & Gutiérrez (1994) defineixen d'esta manera l'A.C. com "un procediment destinat a desestabilitzar la intel·ligibilitat immediata de la superfície textual, mostrant els seus aspectes no directament induïbles i, no obstant això, presents" (p. 182) .

Una altra definició que ajudarà a comprendre el propòsit d'esta tècnica és l'aportada per Mayring (2000, citat a Càceres 2003) qui la defineix com "una aproximació empírica, d'anàlisi metodològicament controlat de textos a l'interior dels seus contextos de comunicació, seguint regles analítiques de contingut i models pas a pas, sense quantificació de per mig" (p. 56) . En definitiva del que tracta esta tècnica és de desenrotllar un procés d'agrupació de material que té com a característica comuna l'aglutinació de respostes que es mostren en la mateixa direccionalitat.

L'A.C. es pot dur a terme quan el propòsit de la investigació té a veure amb l'estudi i interpretació de les intencions i motivacions d'un subjecte, permetent per això examinar el contingut latent del seu missatge i en el que interessa no sols el que apareix explícitament, sinó el que la resposta implica o es puga deduir d'ella (Pérez, 1998) .

En este punt cal considerar les aportacions que realitza Krippendorff (1990) a estes tècniques d'A.C. quan sosté que este mètode pretén conèixer el significat simbòlic de la comunicació, tenint en compte per a això que els missatges no tenen un únic significat i que les comunicacions simbòliques tracten en general de fenòmens diferents d'aquells que són i poden ser directament observats, d'ací la necessitat de fer inferències específiques sobre els mateixos.

D'altra banda s'han utilitzat també les plantilles d'observació de pati (annex 4) i del qüestionari dirigit a l'alumnat (annex 5) que proposen Marina Subirats i Amparo Tomé en el seu llibre Balones fuera (2010).

Cal dir en aquest punt, que tot el treball desenvolupat en aquest informe ha possibilitat la redacció dels 9 Plans Coeducatius de centre que s'adjunten en un document diferent i que representen el treball de futur en cada escola.

6. RESULTATS DE LA FASE DE DIAGNÒSTIC: PERCEPCIÓ DEL PROFESSORAT DE LA SITUACIÓ DEL PATI ABANS DE REBRE FORMACIÓ

A continuació es passaran a descriure els principals resultats del diagnòstic referents a la percepció del professorat en cadascun dels centres.

RESULTATS ENQUESTES DEL PROFESSORAT CEIP JUAN SEBASTIÁN ELCANO

- Responen al qüestionari 16 persones (14 dones i 2 homes)
- Formació en Coeducació: 3 persones, el 81,25% no te formació en coeducació.

✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN EL TIPUS DE JOC AL PATI:

PRIMARIA	INFANTIL
Si: 6 persones No ho se: 1 De vegades: 2 No: 1 Si i no: 1	Si: 4 No: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
<p>SJ</p> <p>Segregació i estereotips en el joc 50%</p>	<p>Xics i xiques juguen quasi sempre en agrupacions distintes, els xics trien jocs “estereotipadament masculins” (joc amb baló, lluita, més contacte físic) i les xiques “jocs estereotipadament femenins” i en altres espais diferents als de ell. Quan una persona transgredeix eixa norma, habitualment és vista com malament pel grup de referència.</p> <p><u>Exemples:</u> Hi han tipus de jocs que són de contacte o d'actituds més violentes de les quals un sexe no vol formar part.</p>

	<p>Si existeixen també jocs de xics i xiques, si juguen a bous, no comparteixen el joc, només juguen xics.</p> <p>Els jocs de pilota son sempre dirigits per xics i en molt poc contades ocasions participen les xiques.</p>
<p>S</p> <p>Socialització i mitjans de comunicació</p> <p>43,75%</p>	<p>Els mitjans de comunicació tenen una gran influència en l'elecció del joc que posteriorment faran xics i xiques en l'escola. Com a principals agents socialitzadors, el modelatge actuarà com una gran influència i exemple de comportament per a l'alumnat de primària.</p> <p><u>Exemple:</u> Hi ha tipus de jocs que els mitjans de comunicació fomenten per a un sexe en particular</p> <p>La societat sempre ha distingit jocs per a xics i jocs per a xiques i encara actualment aquesta concepció es veu reflectida en els xiquets.</p>
<p>FLL</p> <p>La fal·làcia de la llibertat</p> <p>6,25%</p>	<p>La incorporació de la dona al mercat de treball i els avanços que s'han donat en matèria social i en la reducció de certes discriminacions cap a les dones, ha provocat socialment, la idea equivocada de què la igualtat d'oportunitats ja està aconseguida. Quan diguem que les xiquetes i els xiquets són lliures de triar, seleccionar, expressar-se, relacionar-se, etc de la forma que volen, estem deixant de lloc el paper de la diferent socialització de cada sexe, així com les diferents influències i expectatives socials i familiars que des de la infantesa estan aprenent i que en els col·legis s'estan reproduint.</p> <p><u>Exemple:</u> Encara que la societat si que determina alguns jocs per a cert sexe, en l'escola es treballa que tots poden jugar a tot.</p>

✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN L'US DE L'ESPAI AL PATI:

PRIMARIA	INFANTIL
<p>Si: 8 persones</p> <p>No ho se: 2</p> <p>No: 1</p>	<p>No: 3</p> <p>Alguna vegada: 1</p> <p>No ho se: 1</p>

A primària:

VARIABLE	DEFINICIÓ
----------	-----------

<p>JP</p> <p>Jocs amb pilota</p> <p>80%</p>	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc amb pilota són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. Els xics ocupen més la part central del pati i extensions majors d'espai que les xiques.</p> <p><u>Exemple:</u> Ells ho ocupen tot, amb una pilota es fan els amos del pati.</p> <p>Les xiques solen jugar en racons on no necessiten tant d'espai</p> <p>L'alumnat que juga a la pilota és el que ocupa més espai i normalment són xiquets.</p>
<p>I</p> <p>Igualtat</p> <p>20%</p>	<p>Els xiquets i les xiquetes ocupen els mateixos espais.</p> <p><u>Exemple:</u> Ocupen qualsevol espai indiferent.</p> <p>No hi ha camps d'esports delimitats.</p>

En general en infantil no s'observa una diferent ocupació dels espais per part de l'alumnat de distint sexe.

Exemple: En infantil no se sol donar encara, almenys en el nostre centre.

Tots repleguen les rodes sense distinció i tots ocupen tot el pati.

RESULTATS ENQUESTES DEL PROFESSORAT
CEIP SANCHIS YAGÓ

- Responen al qüestionari 15 persones (10 dones i 5 homens)
 - Formació en Coeducació: 3 persones (20%)
- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN EL TIPUS DE JOC AL PATI
- Si: 7
No: 1
No ho se: 6

VARIABLE	DEFINICIÓ
<p style="text-align: center;">EG</p> <p>Estereotips de gènere 57%</p>	<p>Els estereotips en el joc responen a les etiquetes socials que habitualment posem sobre els “jocs propis de xiquets” o “jocs propis de xiquetes” que ens ajuden a simplificar l'univers de jocs existents. Els estereotips fan referència a les característiques físiques, psicològiques o conductes que s'associen a un o un altre sexe, que són acceptats per la majoria de persones com a representatius d'un determinat grup (xiquets o xiquetes) i que acaben limitant les possibilitats o l'experiència (en aquest cas en el joc) per als dos sexes. Pressuposen un patró adequat i “normal” de comportament amb característiques dicotòmiques i mútuament excloents per a xiquets i xiquetes. No estan comprovats científicament però tendeixen a naturalitzar-se molt ràpidament i per açò solen reproduir-se a gran velocitat. El seu impacte actua com una espècie de “profecia autocumplida” on s'acaben facilitant les condicions adequades perquè es reproduïsquen els estereotips prèviament concebuts i d'aquesta manera confirmar la seua existència. Els estereotips de gènere actuen no sols com a descriptors de la conducta sinó com a prescriptors de la mateixa.</p> <p><u>Exemple:</u> encara patim els tòpics socials com que els xics son “esportistes” i les xiques “princeses”</p>
<p style="text-align: center;">CF</p> <p>Condicions del futbol 43%</p>	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. El futbol requereix un camp de dimensions de gran grandària i per açò ells acaben ocupant major espai que elles. Les xiquetes lliurement decideixen jugar a una altra tipologia de joc que normalment requereix menys espai. A més a més, per la diferent influència</p>

	<p>social d'aquest esport en els dos sexes, en moltes ocasions ells no accepten que elles juguen i elles no tendeixen a mostrar interès en participar amb ells d'aquesta activitat.</p> <p><u>Exemple:</u> Generalment, els xics sempre s'agrupen per a jugar a futbol</p>
--	--

- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN L'US DE L'ESPAI AL PATI
 - ✓ Si: 10
 - ✓ No: 2
 - ✓ No ho se: 3

VARIABLE	DEFINICIÓ
<p>CF Condicions del futbol 54,5%</p>	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. El futbol requereix un camp de dimensions de gran grandària i per açò ells acaben ocupant major espai que elles. Les xiquetes lliurement decideixen jugar a una altra tipologia de joc que normalment requereix menys espai.</p> <p><u>Exemple:</u> El camp de futbol està ocupat majoritàriament per xiquets.</p>
<p>DJ Diferències en el joc 27,3%</p>	<p>Les diferències per sexe en la utilització de l'espai estan directament relacionades amb la tipologia de jocs d'ells i elles. En aquest sentit el sexe masculí presenta una tendència major al joc actiu i per aquest motiu requereix un espai major que el sexe femení, amb una tipologia de joc més passiva i més pròpia de les zones perifèriques.</p> <p><u>Exemple:</u> Com els xics i les xiques juguen a coses diferents, necessiten espais diferents</p>
<p>E Edat 18,2%</p>	<p>L'alumnat més major, ocupa major espai. Exemple: Els majors es possible que ocupen més espai.</p>

- ✚ A infantil es destaquen diferències en la tipologia de joc: ells juguen més a baralles.. tot i que encara no es manifesten diferències en la utilització de l'espai.

RESULTATS ENQUESTES DEL PROFESSORAT

CEIP RIPOLLÉS

- Responen al qüestionari 15 persones (14 dones i 1 homes)
- Formació en Coeducació: 13 persones NO (86,7%) i 2 persones SI (13,3%)

✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN EL TIPUS DE JOC AL PATI

Si: 9

No: 1

No ho se: 4

Si i No: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
<p>CF Condicions del futbol 55,5%</p>	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol (i als jocs de pilota en general) són les que condicionen la diferent tipologia de joc en xiquetes i xiquets. A més a més, per la diferent influència social d'aquest esport en els dos sexes, en moltes ocasions ells no accepten que elles juguen i elles no tendeixen a mostrar interès en participar amb ells d'aquesta activitat.</p> <p><u>Exemple:</u> els xics juguen a les pistes a futbol i les xiques parlen, corren, etc.</p>
<p>EG Estereotips de gènere 33,3%</p>	<p>Els estereotips en el joc responen a les etiquetes socials que habitualment posem sobre els “jocs propis de xiquets” o “jocs propis de xiquetes” que ens ajuden a simplificar l'univers de jocs existents. Els estereotips fan referència a les característiques físiques, psicològiques o conductes que s'associen a un o un altre sexe, que són acceptats per la majoria de persones com a representatius d'un determinat grup (xiquets o xiquetes) i que acaben limitant les possibilitats o l'experiència (en aquest cas en el joc) per als dos sexes. Pressuposen un patró adequat i “normal” de comportament amb característiques dicotòmiques i mútuament excloents per a xiquets i xiquetes. No estan comprovats científicament però tendeixen a naturalitzar-se molt ràpidament i per açò solen reproduir-se a gran velocitat. El seu impacte actua com una espècie de “profecia autocumplida” on s'acaben facilitant les condicions adequades perquè es reproduesquen els estereotips prèviament concebuts i d'aquesta manera confirmar la seua existència. Els estereotips de gènere actuen no sols com a descriptors de la conducta sinó com a prescriptors de la mateixa.</p> <p><u>Exemple:</u> les xiquetes juguen per grupets però sempre fora de l'espai de les pistes.</p>
<p>PA Poques alternatives de joc 7,5%</p>	<p>Idees al voltant què en el pati hi ha poques alternatives de joc i les pistes “acaparen” molt d'espai. Existeix una jerarquia en els jocs i en els espais i les pistes (en major mesura les de futbol) tenen el primer ordre en aquestes.</p>

	<u>Exemple:</u> Falta d'altres possibilitats de joc (espai i material). Conformitat i acceptació de la resta de xiquets i xiquetes de la superioritat del futbol i dels que el practiquen respecte als demés.
FLL La fal·làcia de la llibertat 3,7%	<p>La incorporació de la dona al mercat de treball i els avanços que s'han donat en matèria social i en la reducció de certes discriminacions cap a les dones, ha provocat socialment, la idea equivocada de què la igualtat d'oportunitats ja està aconseguida. Quan diguem que les xiquetes i els xiquets són lliures de triar, seleccionar, expressar-se, relacionar-se, etc de la forma que volen, estem deixant de lloc el paper de la diferent socialització de cada sexe, així com les diferents influències i expectatives socials i familiars que des de la infantesa estan aprenent i que en els col·legis s'estan reproduint.</p> <p><u>Exemple:</u> Cada alumne jugue al que vol.</p>

- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN L'US DE L'ESPAI AL PATI
 - ✓ Si: 13
 - ✓ No ho se: 2

VARIABLE	DEFINICIÓ
CF Condicions del futbol 80%	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. El futbol requereix un camp de dimensions de gran grandària i per açò ells acaben ocupant major espai que elles. Les xiquetes lliurement decideixen jugar a una altra tipologia de joc que normalment requereix menys espai i que no interromp en cap cas la seua partida central.</p> <p><u>Exemple:</u> Poder del futbol en l'ocupació dels millors espais i no deixant estar a la resta.</p>
DJ Diferències en el joc 20%	<p>Les característiques del pati (amb preferència de pistes esportives front a altres alternatives), és la principal raó per la qual existeix una diferent distribució entre xiquetes i xiquets. Elles tenen tendència a un joc més tranquil, simbòlic, pausat, etc. I per aquest motiu ocupen la vorera en major mesura que ells. El pati està configurat per a donar preferència al joc actiu, que és majoritàriament desenvolupat pels xiquets.</p> <p><u>Exemple:</u> les xiquetes solen fer grupets i jugar pels voltants del pati.</p>

RESULTATS ENQUESTES DEL PROFESSORAT

CEIP LLUIS REVEST

- Responen al qüestionari 21 persones (18 dones i 2 homes) i 1 no contesta.
 - Formació en Coeducació: 17 persones NO (81%), 3 persones (14,2%)si i 1 (4,8%) no contesta.
- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN EL TIPUS DE JOC AL PATI
- Si: 15
 No: 3
 No ho se: 2
 No contesta: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
CF Condicions del futbol 45,7%	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol (i als jocs de pilota en general) són les que condicionen la diferent tipologia de joc en xiquetes i xiquets. A més a més, per la diferent influència social d'aquest esport en els dos sexes, en moltes ocasions ells no accepten que elles juguen i elles no tendeixen a mostrar interès en participar amb ells d'aquesta activitat.</p> <p><u>Exemple:</u> si juguen a futbol els xics, no passen la pilota a les xiques. Les xiques (la majoria) ni se plantegen participar en jocs com el futbol.</p>
EG Estereotips de gènere 30,4%	<p>Els estereotips en el joc responen a les etiquetes socials que habitualment posem sobre els "jocs propis de xiquets" o "jocs propis de xiquetes" que ens ajuden a simplificar l'univers de jocs existents. Els estereotips fan referència a les característiques físiques, psicològiques o conductes que s'associen a un o un altre sexe, que són acceptats per la majoria de persones com a representatius d'un determinat grup (xiquets o xiquetes) i que acaben limitant les possibilitats o l'experiència (en aquest cas en el joc) per als dos sexes. Pressuposen un patró adequat i "normal" de comportament amb característiques dicotòmiques i mútuament excloents per a xiquets i xiquetes. No estan comprovats científicament però tendeixen a naturalitzar-se molt ràpidament i per açò solen reproduir-se a gran velocitat. El seu impacte actua com una espècie de "profecia autocumplida" on s'acaben facilitant les condicions adequades perquè es reproduesquen els estereotips prèviament concebuts i d'aquesta manera confirmar la seua existència. Els</p>

	<p>estereotips de gènere actuen no sols com a descriptors de la conducta sinó com a prescriptors de la mateixa.</p> <p><u>Exemple:</u> El joc és molt diferenciat. Normalment trobem jugant xics per una banda i xiques per una altra.</p>
<p>S Socialització: família i mitjans de comunicació 8,7%</p>	<p>La família i els mitjans de comunicació tenen una gran influència en l'elecció del joc que posteriorment faran xics i xiques en l'escola. Com a principals agents socialitzadors, el modelatge actuarà com una gran influència i exemple de comportament per a l'alumnat de primària.</p> <p><u>Exemple:</u> Per costums socials</p>
<p>FLL La fal·làcia de la llibertat 8,7%</p>	<p>La incorporació de la dona al mercat de treball i els avanços que s'han donat en matèria social i en la reducció de certes discriminacions cap a les dones, ha provocat socialment, la idea equivocada de què la igualtat d'oportunitats ja està aconseguida. Quan diguem que les xiquetes i els xiquets són lliures de triar, seleccionar, expressar-se, relacionar-se, etc de la forma que volen, estem deixant de lloc el paper de la diferent socialització de cada sexe, així com les diferents influències i expectatives socials i familiars que des de la infantesa estan aprenent i que en els col·legis s'estan reproduint.</p> <p><u>Exemple:</u> Ambdos sexes tenen les mateixes oportunitats. Els xiquets juguen lliurement al que volen, segons el seu gust.</p>
<p>IP Intervenció del professorat 6,5%</p>	<p>Quan el professorat intervé, si que existeixen diferències en els jocs i en les agrupacions. Normalment no es mostra com un tema amb la suficient importància com per a establir pautes o normes conduents a rectificar aquesta segregació en els jocs.</p> <p><u>Exemple:</u> A l'escola, fins ara, no s'ha donat la importància que li pertocava. S'hauria de treballar més dins de les aules i entre el professorat també.</p>

- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN L'US DE L'ESPAI AL PATI
- ✓ Si: 18
 - ✓ No: 2
 - ✓ No ho se: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
<p>CF Condicions del futbol</p>	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. El futbol requereix un camp de dimensions de</p>

59,5%	<p>gran grandària i per açò ells acaben ocupant major espai que elles. Les xiquetes lliurement decideixen jugar a una altra tipologia de joc que normalment requereix menys espai.</p> <p><u>Exemple:</u> El futbol ocupa gran part de l'espai al pati</p>
<p>EP</p> <p>Estructura del pati</p> <p>35,1%</p>	<p>Les característiques del pati (amb preferència de pistes esportives front a altres alternatives), és la principal raó per la qual existeix una diferent distribució entre xiquetes i xiquets. Elles tenen tendència a un joc més tranquil, simbòlic, pausat, etc. I per aquest motiu ocupen la vorera en major mesura que ells. El pati està configurat per a donar preferència al joc actiu, que és majoritàriament desenvolupat pels xiquets.</p> <p><u>Exemple:</u> Perquè tots els jocs de moviment i força tenen prioritat en la majoria de patis.</p>
<p>FLL</p> <p>Fal·làcia de la llibertat</p> <p>5,4%</p>	<p>Xiquets i xiquetes omplien tots els espais i juguen al que volen. Veritablement juguen al que volen sense cap impediment.</p> <p><u>Exemple:</u> Jo veig que omplien tots els espais el dia que jo faig pati.</p>

RESULTATS ENQUESTES DEL PROFESSORAT

RAMIRO IZQUIERDO

- Responen al qüestionari 10 persones (6 dones i 4 homes)
- Formació en Coeducació: el 100% no tenen formació

✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN EL TIPUS DE JOC AL PATI

Si: 9

No ho se: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
<p>CF</p> <p>Condicions del futbol</p> <p>50%</p>	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol (i als jocs de pilota en general) són les que condicionen la diferent tipologia de joc en xiquetes i xiquets. A més a més, per la diferent influència social d'aquest esport en els dos sexes, en moltes ocasions ells no accepten que elles juguen i elles no tendeixen a mostrar interès en participar amb ells d'aquesta activitat.</p> <p><u>Exemple:</u> si juguen a futbol els xics, no passen la pilota a les xiques. Les xiques (la majoria) ni se plantegen participar en jocs com el futbol.</p>

SJ Segregació en el joc 50%	<p>Xics i xiques juguen quasi sempre en agrupacions aïllades, els xics trien jocs “estereotipadament masculins” i les xiques “jocs estereotipadament femenins”. Quan una persona transgredeix eixa norma, habitualment és vista com malament pel grup de referència.</p> <p><u>Exemple:</u> las chicas suelen refugiarse en la periferia, además suelen ser excluidas de juegos para chicos.</p> <p>Aquellos niños o niñas que deciden jugar a un juego catalogado del “sexo contrario”, se les ven como diferentes por el resto de grupo.</p>
--	--

- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN L'US DE L'ESPAI AL PATI
 - ✓ Si: 18
 - ✓ No: 2
 - ✓ No ho se: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
EP Estructura del pati 55,5%	<p>Les característiques del pati (amb preferència de pistes esportives front a altres alternatives), és la principal raó per la qual existeix un diferent ús de l'espai entre xiquetes i xiquets. Elles tenen tendència a un joc més tranquil, simbòlic, pausat, etc. I per aquest motiu ocupen la vorera en major mesura que ells. El pati està configurat per a donar preferència al joc actiu, que és majoritàriament desenvolupat pels xiquets. D'una manera inconscient, és com si l'alumnat assumira que hi ha un espai per a xiquets (més gran, amb més preferència i més materials) i un espai més reduït i marginal per a les xiques.</p> <p><u>Exemple:</u> Los niños tienen un espacio destinado a sus juegos y las niñas otro el cual no suele ser ocupado por el resto. Los juegos de pelota suelen ocupar el mayor espacio del patio y las niñas juegan por el contorno de dicho espacio.</p>
CF Condicions del futbol 44,5%	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. El futbol requereix un camp de dimensions de gran grandària i per açò ells acaben ocupant major espai que elles. Les xiquetes lliurement decideixen jugar a una altra tipologia de joc que normalment requereix menys espai.</p> <p><u>Exemple:</u> Para jugar al fútbol ocupan mucho espacio.</p>

RESULTATS ENQUESTES DEL PROFESSORAT
CEIP CARLES SALVADOR

- Responen al qüestionari 14 persones (11 dones i 3 homes)
 - Formació en Coeducació: 2 persones, el 85,8% no te formació en coeducació.
- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN EL **TIPUS DE JOC** AL PATI:

PRIMARIA	INFANTIL
Si: 11 persones No ho se: 1	Si: 1 Si i No: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
SJ Segregació i estereotips en el joc 56,5%	<p>Xics i xiques juguen quasi sempre en agrupacions distintes, els xics trien jocs “estereotipadament masculins” (joc amb baló, lluita, més contacte físic) i les xiques “jocs estereotipadament femenins” i en altres espais diferents als de ell. Quan una persona transgredeix eixa norma, habitualment és vista com malament pel grup de referència.</p> <p><u>Exemples:</u> Els jocs dels xics estan més relacionats amb esports i moviment i els de les xiques són més estàtics.</p> <p>Poques vegades hi ha grups mixtes</p> <p>Les xiquetes tenen menys espais i juguen a jocs més “femenins”</p> <p>Moltes vegades xiquets i xiquetes juguen separatament i “no permeten” una intromissió al que consideres és el seu espai.</p> <p>Quan algú vol jugar a alguna cosa que en principi no es correspondria al seu sexe, és criticat pels companys/companyes.</p>
CF Condicions del futbol 44,5%	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol (i als jocs de pilota en general) són les que condicionen la diferent tipologia de joc en xiquetes i xiquets. A més a més, per la diferent influència social d’aquest esport en els dos sexes, en moltes ocasions ells no accepten que elles juguen i elles no tendeixen a mostrar interès en participar amb ells d’aquesta activitat.</p> <p><u>Exemple:</u> Els xics ocupen més espai i juguen a futbol</p> <p>L’espai més gran és per al futbol</p> <p>Hi ha dos zones per a jugar a futbol, una de les quals ocupa un espai molt gran</p> <p>Predomina el futbol al pati i aquest el practiquen xics en la immensa majoria, qui no juga a futbol té limitat l’espai.</p> <p>Els xics moltes vegades no “permeten” jugar a les xiques</p>

Les professores d'infantil observen ja diferències en la segregació en el joc.

En un cas s'observen a partir dels 4/5 anys, no abans. El major motiu seria l'impacte dels mitjans socialitzadors diferenciats entre elles i ells.

Exemple: Solen separar-se en grups de sexe homogeni

- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN **L'US DE L'ESPAI** AL PATI:

PRIMARIA	INFANTIL
Si: 11 persones No ho se: 1	No: 2

A primària:

VARIABLE	DEFINICIÓ
<p>F Futbol 71,4%</p>	<p>Argumentacions referents a la quantitat d'espai que tenim destinat al futbol i a pista esportiva són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. Els xics ocupen més la part central del pati i extensions majors d'espai que les xiques.</p> <p><u>Exemple</u>: Els xics i les xiques ocupen espais diferents i normalment, no s'ajunten.</p> <p>Els xics utilitzen sempre pistes de futbol i bàsquet i les xiquetes altres espais.</p> <p>Els espais centrals i grans per a jugar a futbol</p> <p>Els ocupants dels camps de futbol solen ser els xics i no permeten que els demás passen per allí, juguen allí, etc.</p>
<p>D.O. Diferent ocupació de l'espai 28,6%</p>	<p>Xics i xiques ocupen de forma distinta l'espai. Ells són més propietaris de les àrees esportives i elles dels racons més menuts.</p> <p><u>Exemple</u>: Els xics ocupen els llocs esportius i no donen opció a les xiques</p> <p>Els xiquets solen ocupar les àrees esportives i les xiquetes racons més menuts.</p>

En general en infantil no s'observa una diferent ocupació dels espais per part de l'alumnat de distint sexe.

Exemple: No he vist que l'espai estiga distribuït per sexes, són molt actius i es mouen per tot l'espai.

RESULTATS ENQUESTES DEL PROFESSORAT CEIP BLASCO IBÁÑEZ

- Responen al qüestionari 26 persones (22 dones i 4 homes)
- ✓ Formació en Coeducació: 4 persones. El 84,6% no te formació en aquestos àmbits.
- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN EL **TIPUS DE JOC** AL PATI

PRIMARIA	INFANTIL
Si: 15 No: 3 No ho se: 2 No contesta: 1 Si i no: 1	No: 3 Si: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
<p>CF</p> <p>Condicions del futbol 48,6%</p>	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol (i als jocs de pilota en general) són les que condicionen la diferent tipologia de joc en xiquetes i xiquets. En ocasions es fa referència a l'exclusió en el seu grup de referència als xiquets a qui no els agrada aquest joc.</p> <p><u>Exemple:</u> Perquè els xiquets juguen majoritàriament a futbol i si una xiqueta vol jugar, normalment no la deixen.</p> <p>Les xiquetes i els xiquets als quals no els agrada el futbol, tan sols poden jugar als racons del pati.</p> <p>Los chicos que no les gusta el futbol se sienten desubicados porque no saben a qué jugar.</p>
<p>EG</p> <p>Estereotips de gènere 37,9%</p>	<p>Els estereotips en el joc responen a les etiquetes socials que habitualment posem sobre els "jocs propis de xiquets" o "jocs propis de xiquetes" que ens ajuden a simplificar l'univers de jocs existents i que justifiquen la segregació en el joc. Els estereotips fan referència a les característiques físiques, psicològiques o conductes que s'associen a un o un altre sexe, que són acceptats per la majoria de persones com a representatius d'un determinat grup (xiquets o xiquetes) i que acaben limitant les possibilitats o l'experiència (en aquest cas en el joc) per als dos sexes. Pressuposen un patró adequat i "normal" de comportament amb característiques dicotòmiques i mútuament excloents per a xiquets i xiquetes. No estan comprovats científicament però tendeixen a naturalitzar-se molt ràpidament i per açò solen reproduir-se a gran velocitat. El seu impacte actua com una espècie de "profecia autocumplida" on s'acaben facilitant les condicions adequades perquè es</p>

	<p>reproduïsquen els estereotips prèviament concebuts i d'aquesta manera confirmar la seua existència. Els estereotips de gènere actuen no sols com a descriptors de la conducta sinó com a prescriptors de la mateixa.</p> <p><u>Exemple:</u> Els xics i les xiques solen jugar amb els del seu sexe.</p> <p>Juguen per separat xics i xiques</p> <p>Jocs formats per grups del mateix sexe, no mixtes.</p>
<p>FLL</p> <p>La fal·làcia de la llibertat</p> <p>13,5%</p>	<p>La incorporació de la dona al mercat de treball i els avanços que s'han donat en matèria social i en la reducció de certes discriminacions cap a les dones, ha provocat socialment, la idea equivocada de què la igualtat d'oportunitats ja està aconseguida. Quan diguem que les xiquetes i els xiquets són lliures de triar, seleccionar, expressar-se, relacionar-se, etc de la forma que volen, estem deixant de lloc el paper de la diferent socialització de cada sexe, així com les diferents influències i expectatives socials i familiars que des de la infantesa estan aprenent i que en els col·legis s'estan reproduint.</p> <p><u>Exemple:</u> Ambdós sexes tenen les mateixes oportunitats. Els xiquets juguen lliurement al que volen, segons el seu gust.</p>

Generalmente en infantil no se observan diferencias en la tipología de juegos.

Exemple: Juegan mezclados independientemente del sexo.

Ja no juguen a futbol (majoritàriament jugaven els xics).

Tots juguen junts, xics i xiques. El que més els agrada són els tobogans, gronxadors i jugar a la terra.

✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN L'US DE L'ESPAI AL PATI

PRIMARIA	INFANTIL
Si: 19	No: 3
No: 2	Si: 1
No contesta: 1	

VARIABLE	DEFINICIÓ
<p>CF</p> <p>Condicions del futbol</p> <p>91,7%%</p>	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. El futbol requereix un camp de dimensions de gran grandària i per açò ells acaben ocupant major espai que elles. Les</p>

	<p>xiquetes lliurement decideixen jugar a una altra tipologia de joc que normalment requereix menys espai.</p> <p><u>Exemple:</u> Els espais majors s'utilitzen bàsicament per a jugar al futbol.</p> <p>Les escales i raconets són ocupades per xiquetes</p> <p>Màxim espai per als xics, xiques en la perifèria</p> <p>Si, majoritàriament s'utilitza per jugar a futbol on juguen quasi sempre xics asoles.</p>
<p>FLL</p> <p>Fal·làcia de la llibertat</p> <p>8,3%</p>	<p>Xiquets i xiquetes omplien tots els espais i juguen al que volen. Veritablement juguen al que volen sense cap impediment.</p> <p><u>Exemple:</u> El pati és de tots i per a tots, encara que els xiquets ocupen espais principals per jugar a futbol però perquè la majoria de xiquetes no vol.</p>

El professorat d' infantil, no tendeix a mostrar diferències en l'ús dels espais per qüestions de sexe.

Exemple: Són molt menuts i encara no fan distinció de sexes.

Todos ocupan todos los espacios.

RESULTATS ENQUESTES DEL PROFESSORAT CEIP BISBE CLIMENT

- Responen al qüestionari 22 persones (17 dones i 5 homes)
 - Formació en Coeducació: 3 persones (13,6%)
- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN EL TIPUS DE JOC AL PATI
- Si: 14
- No: 2
- De vegades: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
<p>EG</p> <p>Estereotips de gènere</p> <p>47%</p>	<p>Els estereotips en el joc responen a les etiquetes socials que habitualment posem sobre els "jocs propis de xiquets" o "jocs propis de xiquetes" que ens ajuden a simplificar l'univers de jocs existents. Els estereotips fan referència a les característiques físiques, psicològiques o conductes que s'associen a un o un altre sexe, que són acceptats per la majoria de persones com a representatius d'un determinat grup (xiquets o xiquetes) i que acaben limitant les possibilitats o l'experiència (en aquest cas en el joc) per als dos sexes.</p>

	<p>Pressuposen un patró adequat i “normal” de comportament amb característiques dicotòmiques i mútuament excloents per a xiquets i xiquetes. No estan comprovats científicament però tendeixen a naturalitzar-se molt ràpidament i per açò solen reproduir-se a gran velocitat. El seu impacte actua com una espècie de “profecia autocumplida” on s'acaben facilitant les condicions adequades perquè es reproduesquen els estereotips prèviament concebuts i d'aquesta manera confirmar la seua existència. Els estereotips de gènere actuen no sols com a descriptors de la conducta sinó com a prescriptors de la mateixa.</p> <p><u>Exemple:</u> Els xics juguen a futbol i les xiques solen parlar assegudes als bancs o passejar.</p>
<p>CF Condicions del futbol 40,6%</p>	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. El futbol requereix un camp de dimensions de gran grandària i per açò ells acaben ocupant major espai que elles. Les xiquetes lliurement decideixen jugar a una altra tipologia de joc que normalment requereix menys espai. A més a més, per la diferent influència social d'aquest esport en els dos sexes, en moltes ocasions ells no accepten que elles juguen i elles no tendeixen a mostrar interès en participar amb ells d'aquesta activitat.</p> <p><u>Exemple:</u> la majoria d'alumnes que juguen a futbol son xics</p>
<p>S Socialització: família i mitjans de comunicació 9,4%</p>	<p>La família i els mitjans de comunicació tenen una gran influència en l'elecció del joc que posteriorment faran xics i xiques en l'escola. Com a principals agents socialitzadors, el modelatge actuarà com una gran influència i exemple de comportament per a l'alumnat de primària.</p> <p><u>Exemple:</u> la influència social i familiar</p>
<p>FLL La fal·làcia de la llibertat 3%</p>	<p>La incorporació de la dona al mercat de treball i els avanços que s'han donat en matèria social i en la reducció de certes discriminacions cap a les dones, ha provocat socialment, la idea equivocada de què la igualtat d'oportunitats ja està aconseguida. Quan diguem que les xiquetes i els xiquets són lliures de triar, seleccionar, expressar-se, relacionar-se, etc de la forma que volen, estem deixant de lloc el paper de la diferent socialització de cada sexe, així com les diferents influències i expectatives socials i familiars que des de la infantesa estan aprenent i que en els col·legis s'estan reproduint.</p> <p><u>Exemple:</u> L'espai es lliure</p>

- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN L'ÚS DE L'ESPAI AL PATI
 - ✓ Si: 16
 - ✓ No: 1
 - ✓ No ho se: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
<p style="text-align: center;">CF</p> <p>Condicions del futbol 50%</p>	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. El futbol requereix un camp de dimensions de gran grandària i per açò ells acaben ocupant major espai que elles. Les xiquetes lliurement decideixen jugar a una altra tipologia de joc que normalment requereix menys espai.</p> <p><u>Exemple:</u> El camp de futbol està ocupat majoritàriament per xiquets.</p>
<p style="text-align: center;">DJ</p> <p>Diferències en el joc 50%</p>	<p>Les diferències per sexe en la utilització de l'espai estan directament relacionades amb la tipologia de jocs d'ells i elles. En aquest sentit el sexe masculí presenta una tendència major al joc actiu i per aquest motiu requereix un espai major que el sexe femení, amb una tipologia de joc més passiva i més pròpia de les zones perifèriques.</p> <p><u>Exemple:</u> Les xiquetes busquen racons i solen jugar a jocs més estàtics</p>

En infantil no apareixen diferències significatives en la tipologia de joc ni en la utilització de l'espai.

RESULTATS ENQUESTES DEL PROFESSORAT CEIP BENADRESSA

- Responen al qüestionari 14 persones (12 dones i 2 homes)
- Formació en Coeducació: 0 persones
- ✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN EL TIPUS DE JOC AL PATI
 - Si: 12
 - No: 1
 - No ho se: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
----------	-----------

<p>EG Estereotips de gènere 45,8%</p>	<p>Els estereotips en el joc responen a les etiquetes socials que habitualment posem sobre els “jocs propis de xiquets” o “jocs propis de xiquetes” que ens ajuden a simplificar l'univers de jocs existents. Els estereotips fan referència a les característiques físiques, psicològiques o conductes que s'associen a un o un altre sexe, que són acceptats per la majoria de persones com a representatius d'un determinat grup (xiquets o xiquetes) i que acaben limitant les possibilitats o l'experiència (en aquest cas en el joc) per als dos sexes. Pressuposen un patró adequat i “normal” de comportament amb característiques dicotòmiques i mútuament excloents per a xiquets i xiquetes. No estan comprovats científicament però tendeixen a naturalitzar-se molt ràpidament i per açò solen reproduir-se a gran velocitat. El seu impacte actua com una espècie de “profecia autocumplida” on s'acaben facilitant les condicions adequades perquè es reproduesquen els estereotips prèviament concebuts i d'aquesta manera confirmar la seua existència. Els estereotips de gènere actuen no sols com a descriptors de la conducta sinó com a prescriptors de la mateixa.</p> <p><u>Exemple:</u> Els xics juguen a futbol i les xiques solen parlar assegudes als bancs o passejar.</p>
<p>CF Condicions del futbol 33,4%</p>	<p>Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. El futbol requereix un camp de dimensions de gran grandària i per açò ells acaben ocupant major espai que elles. Les xiquetes lliurement decideixen jugar a una altra tipologia de joc que normalment requereix menys espai. A més a més, per la diferent influència social d'aquest esport en els dos sexes, en moltes ocasions ells no accepten que elles juguen i elles no tendeixen a mostrar interès en participar amb ells d'aquesta activitat.</p> <p><u>Exemple:</u> la majoria d'alumnes que juguen a futbol son xics</p>
<p>SX Juguen separats per sexe i edat 20,8%</p>	<p>Els xiquets juguen amb xiquets i les xiquetes juguen amb xiquetes. Existeix una alta segregació en el joc</p> <p><u>Exemple:</u> la influència social i familiar</p>

✓ RESPECTE DE LA PERCEPCIÓ DEL SEXISME EN L'US DE L'ESPAI AL PATI

✓ Si: 12

✓ No: 1

✓ No ho se: 1

VARIABLE	DEFINICIÓ
CF Condicions del futbol 57,9%	Argumentacions referents al fet que les pròpies condicions inherents al joc del futbol són les que condicionen el diferent ús o ocupació de l'espai per part dels xiquets i de les xiquetes. El futbol requereix un camp de dimensions de gran grandària i per açò ells acaben ocupant major espai que elles. Les xiquetes lliurement decideixen jugar a una altra tipologia de joc que normalment requereix menys espai. <u>Exemple:</u> El camp de futbol està ocupat majoritàriament per xiquets.
DJ Diferències en el joc 42,1%	Les diferències per sexe en la utilització de l'espai estan directament relacionades amb la tipologia de jocs d'ells i elles. En aquest sentit el sexe masculí presenta una tendència major al joc actiu i per aquest motiu requereix un espai major que el sexe femení, amb una tipologia de joc més passiva i més pròpia de les zones perifèriques. <u>Exemple:</u> Les xiquetes busquen racons i solen jugar a jocs més estàtics

En infantil no apareixen diferències significatives en la tipologia de joc ni en la utilització de l'espai.

7. RESULTATS DE LA FASE DE DIAGNÒSTIC: ENQUESTA DIRIGIDA A L'ALUMNAT

Tal i com s'expressa a l'inici d'aquesta memòria, en la primera sessió de formació dirigida al claustre, es proporcionava una enquesta perquè fora passada en totes les aules i a tot l'alumnat de primària del centre.

L'objectiu d'aquesta enquesta era:

- Veure si l'alumnat expressava una preferència en el joc amb les persones del seu mateix sexe (segregació en el joc).
- Conèixer les diferències entre els jocs preferits i no preferits per a ser jugats al pati per part de l'alumnat de distint sexe.
- Extraure informació sobre els problemes percebuts per l'alumnat al pati.
- Llistar idees sobre el pati ideal

Una vegada extreta tota la informació i amb la gran implicació mostrada pel professorat en tots els coles, en la segona sessió es parlava dels resultats generals obtinguts en cadascuna de les aules i en tots els nivells de primària. En alguns centres el professorat d'infantil també va participar d'aquesta tasca.

Els resultats d'aquesta fase del diagnòstic ens van permetre conèixer que en la major part dels casos l'alumnat té una preferència de joc al pati segregada, que els principals jocs expressats per xiquets i xiquetes són distints (tenint una gran presència en els xiquets el futbol), que també el futbol és una de les activitats més anomenada com a que no els agrada jugar en el pati, que un dels principals problemes comunament percebuts a les escoles te veure amb el futbol i que les aportacions al voltant de com modificarien el seu pati són habitualment molt pobres i reduïdes.

8. RESULTATS DE LA FASE DE DIAGNÒSTIC: OBSERVACIÓ DEL PATI

En aquest cas, la persona responsable CIC (algunes vegades junt a la direcció) i al llarg d'una setmana observava amb un plànol del seu pati la següent informació:

- Distribució de zones centrals i perifèriques del pati
- Percentatge destinat a pistes esportives
- Alumnat xic i xica ubicat a cadascuna de les zones del pati
- Alumnat xic i xica distribuïts en zones centrals o zones perifèriques
- Principals activitats realitzades per xiquets i xiquetes en el pati

Els resultats de l'observació eren també mostrats en la segona sessió de formació junt als resultats de les enquestes del professorat i de l'alumnat. Amb aquestos 3 tipus d'informació ja es podia tindre una imatge molt més clara i objectiva de la situació al pati de l'escola.

En tots els casos les 9 persones responsables CICs dels 9 centres han desenvolupat aquesta tasca amb èxit i han realitzat el diagnòstic amb molt d'interés i cura.

Es mostra com a exemple els resultats del grup de 1º de primària:

9. NOMBRE DE PERSONES BENEFICIARIES DE L'EXPERIÈNCIA

En aquest cas s'ha comptabilitzat a totes les persones que d'una o altra manera han estat beneficiaries d'aquest projecte d'intervenció coeducativa.

Cal comentar que la mitja de professorat sense formació prèvia en coeducació per part dels 9 centres ha sigut de: **87,30%**. Aquest valor ens demostra la importància de destinar fons a oferir una formació de sensibilització bàsica als centres donat i que resulta molt difícil o quasi impossible poder fer coeducació sense cap formació al respecte.

La taula següent suposa un resum de totes les persones beneficiàries d'aquest projecte:

	NOMBRE DE PROFESSORAT FORMAT		ALUMNAT DE PRIMÀRIA AFECTAT PER LA INTERVENCIÓ ALS PATIS I PER PODER REBRE UNA FORMACIÓ COEDUCATIVA PER PART DEL SEU PROFESSORAT		NOMBRE DE PERSONES ASSISTÈNCIA FAMÍLIES
	HOMES	DONES	XIQUETS	XIQUETES	
CEIP BENADRESSA	2	11	63	58	6
CEIP SANCHIS YAGO	4	25	136	136	60
CEIP BISBE CLIMENT	2	20	149	108	5
CEIP LLUIS REVEST	6	21	153	160	63 (També assistiren les educadores de menjador)
CEIP RIPOLLÉS	4	24	160	147	25
CEIP BLASCO IBÁÑEZ	4	29	194	131	2
RAMIRO IZQUIERDO (a)	4	6	185	172	30
CEIP SEBASTIÀ EL CANO	2	15	85	81	2
CEIP CARLES SALVADOR	5	24	167	125	10
TOTAL	31 (15,1%)	175 (84,9%)	1292 (53,6%)	1118 (46,4%)	
	206		2410		203

Tabla: Elaboració pròpia.

(a). No assisteix el professorat d'infantil.

10. AVALUACIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

Per tal de conèixer la valoració del claustre respecte de la formació rebuda, s'ha passat una enquesta l'últim dia d'intervenció.

A continuació s'exposen les valoracions mitjanes en cadascuna de les qüestions plantejades així com en cadascuna de les escoles.

CEIP BENADRESSA QÜESTIONARI D'AVALUACIÓ FORMACIÓ EN COEDUCACIÓ

Molt en desacord	En desacord	Neutral	D'acord	Molt d'acord
1	2	3	4	5

PREGUNTES		MEDIA
1.	La relació de la professora amb el grup ha estat satisfactòria	5
2.	Considera molt útil rebre aquest tipus de formació	5
3.	Recomanaria aquesta formació a qualsevol altre centre	4.88
4.	Recomanaria aquesta docent a qualsevol altre centre	4.88
5.	Aquesta experiència ens ha possibilitat detectar el sexisme al pati de l'escola.	5
6.	Estic satisfeta o satisfet amb aquesta formació	5
7.	Sense formació es impossible fer coeducació als centres	5
VALORACIÓ MITJA		4.96

ALTRES OBSERVACIONS

HA SIGUT MOLT INTERESSANT.

ASPECTES DE MILLORA DE LA FORMACIÓ

--

CEIP LLUIS REVEST
 QÜESTIONARI D'AVAUACIÓ FORMACIÓ EN COEDUCACIÓ

Molt en desacord	En desacord	Neutral	D'acord	Molt d'acord
1	2	3	4	5

PREGUNTES		MEDIA
1.	La relació de la professora amb el grup ha estat satisfactòria	5
2.	Considera molt útil rebre aquest tipus de formació	4.90
3.	Recomanaria aquesta formació a qualsevol altre centre	4.95
4.	Recomanaria aquesta docent a qualsevol altre centre	4.95
5.	Aquesta experiència ens ha possibilitat detectar el sexisme al pati de l'escola.	4.52
6.	Estic satisfeta o satisfet amb aquesta formació	4.90
7.	Sense formació es impossible fer coeducació als centres	4.47
VALORACIÓ MITJA		4.81

ALTRES OBSERVACIONS

CONSIDERE IMPORTANT GAUDIR D'INFORMACIÓ, ACTIVITATS, LLIBRE, APPS, WEB, ASSOCIACIONS, VIDEOS Y FORMACIÓ.
 M'HA DONAT FERRAMENTES PER "DETECTAR".

ASPECTES DE MILLORA DE LA FORMACIÓ

CEIP RIPOLLÉS
QÜESTIONARI D'AVUACIÓ FORMACIÓ EN COEDUCACIÓ

Molt en desacord	En desacord	Neutral	D'acord	Molt d'acord
1	2	3	4	5

PREGUNTES	MEDIA
1. La relació de la professora amb el grup ha estat satisfactòria	4.73
2. Considera molt útil rebre aquest tipus de formació	4.86
3. Recomanaria aquesta formació a qualsevol altre centre	4.73
4. Recomanaria aquesta docent a qualsevol altre centre	4.46
5. Aquesta experiència ens ha possibilitat detectar el sexisme al pati de l'escola.	4.8
6. Estic satisfeta o satisfet amb aquesta formació	4.53
7. Sense formació es impossible fer coeducació als centres	4.53
VALORACIÓ MITJA	4.66

ALTRES OBSERVACIONS

ASPECTES DE MILLORA DE LA FORMACIÓ

CEIP RODRIGO IZQUIERDO
 QÜESTIONARI D'AVAUACIÓ FORMACIÓ EN COEDUCACIÓ

Molt en desacord	En desacord	Neutral	D'acord	Molt d'acord
1	2	3	4	5

PREGUNTES	MEDIA
1. La relació de la professora amb el grup ha estat satisfactòria	5
2. Considera molt útil rebre aquest tipus de formació	5
3. Recomanaria aquesta formació a qualsevol altre centre	5
4. Recomanaria aquesta docent a qualsevol altre centre	4.44
5. Aquesta experiència ens ha possibilitat detectar el sexisme al pati de l'escola.	5
6. Estic satisfeta o satisfet amb aquesta formació	5
7. Sense formació es impossible fer coeducació als centres	5
VALORACIÓ MITJA	4.92

ALTRES OBSERVACIONS

M'HA ENCANTAT FER EL CURS. LA PROFE HO HA FET GENIAL. GRACIES.

ASPECTES DE MILLORA DE LA FORMACIÓ

CEIP BISBE CLIMENT
 QÜESTIONARI D'AVALUACIÓ FORMACIÓ EN COEDUCACIÓ

Molt en desacord	En desacord	Neutral	D'acord	Molt d'acord
1	2	3	4	5

PREGUNTES	MEDIA
1. La relació de la professora amb el grup ha estat satisfactòria	4.91
2. Considera molt útil rebre aquest tipus de formació	4.87
3. Recomanaria aquesta formació a qualsevol altre centre	4.95
4. Recomanaria aquesta docent a qualsevol altre centre	4.95
5. Aquesta experiència ens ha possibilitat detectar el sexisme al pati de l'escola.	4.70
6. Estic satisfeta o satisfet amb aquesta formació	4.79
7. Sense formació es impossible fer coeducació als centres	4.62
VALORACIÓ MITJA	4.82

ALTRES OBSERVACIONS

M'HA AGRADAT MOLT EL TALLER. MOLTES GRACIES! ESTAREM EN CONTACTE. ELS AJUNTAMENTS S'HAN D'IMPLICAR MÉS EN LA MILLORA DELS PATIS NO SOLES ELS CENTRES.

ASPECTES DE MILLORA DE LA FORMACIÓ

CEIP SANCHIS YAGO
 QÜESTIONARI D'AVAUACIÓ FORMACIÓ EN COEDUCACIÓ
 RESULTATS CEIP SOLER I GODES

Molt en desacord	En desacord	Neutral	D'acord	Molt d'acord
1	2	3	4	5

PREGUNTES	MEDIA
1. La relació de la professora amb el grup ha estat satisfactòria	4.89
2. Considera molt útil rebre aquest tipus de formació	4.57
3. Recomanaria aquesta formació a qualsevol altre centre	4.31
4. Recomanaria aquesta docent a qualsevol altre centre	4.57
5. Aquesta experiència ens ha possibilitat detectar el sexisme al pati de l'escola.	4.31
6. Estic satisfeta o satisfet amb aquesta formació	4.42
7. Sense formació es impossible fer coeducació als centres	4.10
VALORACIÓ MITJA	4.45

ALTRES OBSERVACIONS

MOLTES GRACIES PER LA FORMACIÓ LA REALITAT ARA ES VEU MÉS CLARA I REAL. TAMBÉ PER TRANSMETRE POSITIVISME I TRANQUIL·LITAT. SANDRA, HA SIDO UN PLACER REICIBIR ESTA FORMACIÓ. CONTAGIAS TUS GANAS DE CAMBIAR LAS COSAS. ENHORABONA PER TU TREBALL. MOLTA TEORIA. ÉS UNA TEMÀTICA DIFICIL, LA TEORIA NO SOBRA PERÒ HEM DE SER PRACTICS I TINDRE MÉS SESSIONS PER PLANIFICAR.

ASPECTES DE MILLORA DE LA FORMACIÓ

CEIP CARLES SALVADOR
 QÜESTIONARI D'AVAUACIÓ FORMACIÓ EN COEDUCACIÓ
 RESULTATS CEIP SOLER I GODES

Molt en desacord	En desacord	Neutral	D'acord	Molt d'acord
1	2	3	4	5

PREGUNTES	MEDIA
1. La relació de la professora amb el grup ha estat satisfactòria	4.9
2. Considera molt útil rebre aquest tipus de formació	4.9
3. Recomanaria aquesta formació a qualsevol altre centre	5
4. Recomanaria aquesta docent a qualsevol altre centre	4.9
5. Aquesta experiència ens ha possibilitat detectar el sexisme al pati de l'escola.	4.5
6. Estic satisfeta o satisfet amb aquesta formació	4.8
7. Sense formació es impossible fer coeducació als centres	4.3
VALORACIÓ MITJA	4.75

ALTRES OBSERVACIONS

ASPECTES DE MILLORA DE LA FORMACIÓ

CEIP SEBASTIÀ EL CANO
 QÜESTIONARI D'AVAUACIÓ FORMACIÓ EN COEDUCACIÓ
 RESULTATS CEIP SOLER I GODES

Molt en desacord	En desacord	Neutral	D'acord	Molt d'acord
1	2	3	4	5

PREGUNTES		MEDIA
1.	La relació de la professora amb el grup ha estat satisfactòria	5
2.	Considera molt útil rebre aquest tipus de formació	5
3.	Recomanaria aquesta formació a qualsevol altre centre	5
4.	Recomanaria aquesta docent a qualsevol altre centre	5
5.	Aquesta experiència ens ha possibilitat detectar el sexisme al pati de l'escola.	4.7
6.	Estic satisfeta o satisfet amb aquesta formació	4.9
7.	Sense formació es impossible fer coeducació als centres	4.9
VALORACIÓ MITJA		4.9

ALTRES OBSERVACIONS

Més formació
 Més hores de formació
 Més dies i que es reconega a nivell oficial
 Fer les jornades de més hores i que ens reconegen la formació
 Allargar, fer més sessions en el curs
 Que ens reconegen la formació a nivell de jornada laboral
 Més hores i reconegudes per formació docent
 Més dies i que es reconega a nivell oficial les hores de formació docent. Jornada mínima de 10 hores.
 Fer una sessió extra amb la professora uns mesos després d'haver implantat el programa coeducatiu. Perquè ens ajude en l'avaluació i modificació d'allò proposat.

ASPECTES DE MILLORA DE LA FORMACIÓ

CEIP MIGUEL HERNÁNDEZ
 QÜESTIONARI D'AVAUACIÓ FORMACIÓ EN COEDUCACIÓ
 RESULTATS CEIP SOLER I GODES

Molt en desacord	En desacord	Neutral	D'acord	Molt d'acord
1	2	3	4	5

PREGUNTES	MEDIA
1. La relació de la professora amb el grup ha estat satisfactòria	4.96
2. Considera molt útil rebre aquest tipus de formació	4.9
3. Recomanaria aquesta formació a qualsevol altre centre	4.9
4. Recomanaria aquesta docent a qualsevol altre centre	4.9
5. Aquesta experiència ens ha possibilitat detectar el sexisme al pati de l'escola.	4.8
6. Estic satisfeta o satisfet amb aquesta formació	4.9
7. Sense formació es impossible fer coeducació als centres	4.5
VALORACIÓ MITJA	4.83

ALTRES OBSERVACIONS

ASPECTES DE MILLORA DE LA FORMACIÓ

11. ANNEXOS

Projecte coeducatiu de centre

Vocabulari fonamental

“NO CONOZCO CASI NADA QUE SEA DE SENTIDO COMÚN.
CADA COSA QUE SE DICE QUE ES DE SENTIDO COMÚN HA SIDO
FRUTO DE ESFUERZOS Y LUCHAS DE ALGUNA GENTE POR ELLA.”

AMELIA VALCÁRCEL

Sandra Molines Borrás
smolines@florida-uni.es

1. VOCABULARI FONAMENTAL

SEXE

Conjunt de característiques i elements que constitueixen les diferències entre mascles i femelles. En l'espècie humana, diferències biològiques entre homes i dones que fan possible la reproducció de l'espècie. Són universals i, per tant, coincideixen en tot temps i cultura. Les característiques que conformen el sexe no s'aprenen ni es poden educar, perquè es naix amb elles. Actualment es poden transformar per mitjà d'operacions i substàncies químiques.

GÈNERE

Designació del que es considera propi de dones/xiquetes (femení) o propi de homes/xiquets (masculí) quant a actituds, rols, capacitats, tendències, valors i interessos. S'atribueix socioculturalment com predesignació a unes i altres. No sol coincidir en el temps ni en les cultures i varia contínuament, perquè es deriva del constructe ideològic, els costums i les condicions econòmiques de cada societat. Les característiques que conformen el gènere s'aprenen i es poden, per tant, educar, ja que són condicionants socials no dependents de la naturalesa.

PATRIARCAT

Sistema de dominació violenta que pressuposa hegemonia als barons, que posseeixen el poder econòmic, polític, religiós, ideològic i cultural, a costa de l'opressió i relegació de les dones. Així es dirigeix contra les dones en el seu conjunt, perquè l'interès patriarcal resideix a apartar-les de la cultura per a assimilar-les a la naturalesa reproductiva (només existeixen com a mares) i així desempoderar-les i impedir-los l'equiparació.

ANDROCENTRISME

Supòsit que considera el baró com a centre de l'univers, paràmetre d'estudi, pensament i anàlisi de la realitat, base de tot saber i experiència universal per a l'espècie humana. Es manifesta sobretot en l'ocultació de les dones i la seua falta de definició.

SEXISME

Assignació de valors, capacitats i rols diferents d'homes i dones, exclusivament en funció del seu sexe. El sexisme és eixe conjunt de mètodes empleats en una societat androcèntrica i que determinen una situació d'inferioritat, subordinació i explotació.

ESTEREOTIPS DE GÈNERE

Conjunt de qualitats i característiques psicològiques i físiques que una societat assigna a homes/xiquets i dones/xiquetes en funció del seu sexe biològic. S'han construït en funció dels interessos, capacitats, tasques... que s'associen als rols, tradicionalment diferents assignats a cada sexe.

ROLS

Els rols de gènere es refereixen a aquelles tasques i funcions que es consideren adequades per a una dona o per a un home i que han sigut assignades pel sistema d'organització social vigent.

IGUALTAT FORMAL

La igualtat de drets entre dones i homes està reconeguda en els textos de les Constitucions dels països d'Europa Occidental. Quasi tots els països inclouen el principi d'igualtat com un dret fonamental de les persones que no pugen ser discriminades per raó de sexe, ètnia, religió...

La Llei per a la Igualtat efectiva d'homes i dones (Ley3/2007, de 22 de març) Aprovada al març de 2007:

inclou criteris orientadors de les polítiques públiques en diverses matèries, entre elles la d'educació, en la que es fa una menció expressa a la coeducació. Així, en el capítol II del Títol II s'estableixen com a fins del sistema educatiu "la educació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals i en la igualtat " i en el marc del principi de qualitat, "la eliminació dels obstacles que dificulten la igualtat efectiva entre dones i homes i el foment de la igualtat plena entre unes i altres". A més, s'insta a les administracions educatives a garantir el dret a la educació en condicions d'igualtat, evitant que per comportaments sexistes o estereotips sexistes, es produeixen desigualtats entre dones i homes, per mitjà d'actuacions vinculades al model d'escola coeducativa. Alguns exemples són:

- ✓ La incorporació del principi d'igualtat d'oportunitats en tot el currículum i en totes les etapes educatives.
- ✓ La revisió de comportaments, continguts i estereotips sexistes en el procés educatiu, especialment en els materials educatius.
- ✓ La integració de l'estudi i aplicació del principi d'igualtat en els cursos i programes per a la formació inicial i permanent del professorat.

- ✓ La promoció de l'equilibri entre sexes en els òrgans de control i govern dels centres educatius

IGUALTAT REAL

Actualment la igualtat està reconeguda en l'àmbit jurídic, de tal forma que les lleis ofereixen un igual tractament a homes i dones, no obstant açò, i malgrat el reconeixement des del punt de vista formal, açò no significa que existisca una igualtat real. Per aconseguir la igualtat real és necessari treballar per ella, a través del canvi d'idees i formes d'actuar de manera que puguem gaudir cada vegada més d'una societat més justa

EQUITAT DE GÈNERE

Aconseguir la igualtat mantenint el reconeixement de la diferència. Significa justícia, és a dir, donar a cadascú el que li pertany. És el reconeixement de la diversitat, sense que aquesta siga la causa de cap discriminació.

DISCRIMINACIÓ DIRECTA

Tracte desigual a una persona basant-se en motius expressament prohibits per l'ordenament jurídic, per exemple en funció del seu sexe. Aquest tipus de discriminació és fàcil de detectar, per ser formal i obertament desigual. La discriminació directa normalment al·ludeix a situacions d'exclusió, separació, segregació o marginació per causa visible i evident. La Unió Europea entén que és aquella situació en què una persona és, haja sigut o pot ser tractada de manera menys favorable en funció del seu sexe. Per exemple: salaris diferents, acomiadaments per embaràs, etc.

DISCRIMINACIÓ INDIRECTA

Comportament aparentment neutre però amb un resultat perjudicial per a les persones (qualsevol grup discriminat) i que a més manca d'una causa suficient, objectiva, raonable i justificada. Es deriva dels usos i inèrcies del sistema social en el qual es done. Per açò és subtil i difícil de detectar, ja que aparentment no s'expressa de manera oberta i formal. En ser encoberta només es mesura pels seus efectes (conseqüències desavantajoses).

ÀMBIT REPRODUCTIU

Espai en el qual s'inclou tot el referit a la reproducció de les persones, la cura dels altres i a la vida domèstica. El treball reproductiu no està considerat com a "treball real" ni està remunerat. Aquest rol es considera natural de les dones i per consegüent, l'esfera domèstica com el "espai de les dones".

ÀMBIT PRODUCTIU

Parla de les tasques relacionades amb la vida econòmica, política i social. És visible i està remunerat. Espai ocupat i adjudicat, fins avui, majoritàriament per i per als homes. El treball productiu de les dones sovint està infravalorat i poc remunerat, considerat sovint com a font secundària d'ingressos en la llar.

ESPAI DOMÈSTIC

Espai on té lloc la criança, els afectes i la cura de persones dependents, és a dir, on es cobreixen les necessitats bàsiques. En aquest espai s'ha col·locat tradicionalment a la dona a través de l'adjudicació en exclusiva del treball domèstic. Aquest treball no està valorat socialment ni comptabilitzat. No obstant açò, el treball domèstic és fonamental perquè la societat funcione.

CORRESPONSABILITAT

Distribució equilibrada en el si de la llar de les tasques domèstiques, la cura de persones dependents, els espais d'educació i treball, permetent als seus membres el lliure i ple desenvolupament d'opcions i interessos, millorant la salut física i psíquica de les dones i contribuint a aconseguir una situació d'igualtat real i efectiva de tots dos sexes.

Per a aconseguir que tots els membres de la família es responsabilitzen, s'ha de repartir el temps de forma equitativa i ha de ser assumit per igual entre les persones que la integren, no solament pel que fa a les tasques domèstiques sinó també en les responsabilitats familiars o reproductives.

PERSPECTIVA DE GÈNERE

Eina de canvi cap a la igualtat d'oportunitats entre dones i homes, en l'accés i control dels recursos i beneficis, així com en totes les esferes de la presa de decisions

SOSTRE DE CRISTALL

Superfície superior invisible en la carrera laboral de les dones, difícil de traspassar, que impedeix seguir avançant. Aquest sostre invisible, es converteix en una barrera que molt poques dones franquegen, estancant la majoria la seua carrera professional.

Les causes provenen dels prejudicis empresarials sobre la capacitat de les dones per a exercir llocs de responsabilitat, així com la seua disponibilitat laboral lligada a la maternitat i a les responsabilitats familiars i domèstiques, activitats que solen coincidir amb les fases de l'itinerari professional lligades a la promoció professional.

COEDUCACIÓ

Procés de socialització humana realitzada conjuntament per a les persones de tots dos sexes, en el qual es produeix sistemàticament una intervenció l'objecte de la qual és potenciar el desenvolupament personal siga el que siga l'origen i el sexe de naixement, per a aconseguir una construcció social no enfrontada i comuna. Es basa en la ideologia de la igualtat a la qual s'afegeix la llibertat i la solidaritat.

2. TIPOLOGIES D' ESCOLES

DIFERENTS MODELS D' ESCOLA

<http://es.scribd.com/doc/91835434/Guia-de-Coeducacion>

1. MODEL D'ESCOLA DE ROLS SEPARATS

En ell s'imparteix una educació diferenciada per sexes mitjançant la separació física i curricular del procés educatiu de tots dos grups. Es parteix de la idea que cada grup té assignats uns rols en la societat (els homes ocuparien l'esfera pública i les dones la privada) pel que la igualtat d'oportunitats entre sexes no és rellevant, ja que, en tenir funcions diferents en la societat, homes i dones no hauran de competir per ocupar llocs dins del sistema econòmic, polític i social.

2. MODEL D'ESCOLA MIXTA

Model dominant en el nostre sistema educatiu actual, es basa en el principi democràtic de la igualtat entre totes les persones defensant l'educació conjunta i igualitària tant en l'àmbit curricular com en el pedagògic. Dins d'aquest model no tenen especial rellevància les polítiques de gènere posat que parteix de la idea que existeix una igualtat plena entre homes i dones i per tant nega les diferències culturals entre grups. En aquesta escola es tracta a les i els alumnes com a persones premiant els seus mèrits i esforços.

3. MODEL D'ESCOLA COEDUCATIVA

Part de la rellevància de les diferències socials i sexuals entre grups (xiquets i xiquetes) per raó de gènere, incorporant la diversitat de gènere com a diversitat cultural. Es reconeixen valors culturals i pràctiques tradicionalment associades a dones. Aquest model contempla l'escola com un espai no neutral en el qual es transmeten valors patriarcals assumits com a tradicionals i que contribueix a augmentar les diferències entre homes i dones. L'escola coeducativa té com a objectiu l'eliminació d'estereotips entre sexes superant les desigualtats socials i les jerarquies culturals entre xiquetes i xiquets.

4. EL PROJECTE COEDUCATIU DE CENTRE

El Projecte Coeducatiu de centre és el document en el qual s'expliciten, amb criteris objectius i mesurables, les actuacions de revisió i d'intervenció a nivell educatiu conduents a proposar un sistema que corregisca les desigualtats provocades pel gènere de les persones.

Les principals àrees de treball del PROJECTE COEDUCATIU DE CENTRE SÓN:

ÀREA DE FORMACIÓ DEL PROFESSORAT

ÀREA DE TREBALL DINS DE L'AULA

**ÀREA DE TREBALL FÓRA DE L'AULA:
PATI**

ÀREA DEL LLENGUATGE

ÀREA D'ACOMPANYAMENT A LA DIVERSITAT AFECTIVO SEXUAL I DE GÈNERE

ÀREA DE REVISIÓ DE MATERIALS

ÀREA DE TREBALL AMB LES FAMÍLIES

CUATRO HERMANILLOS LISTILLOS

Érase que era un pobre hombre que tenía cuatro hijos. Cuando éstos crecieron, los reunió cierto día y les dijo:

-Hijos míos, tendréis que ir os a recorrer mundo, pues yo no os puedo mantener. Escoged cada uno un oficio y seguid vuestro camino en la vida.

Los cuatro hermanos tomaron cada uno un bastón, se despidieron de su padre y salieron de la ciudad. Anda que andarás, llegaron a un punto donde se cruzaban cuatro caminos. El mayor de los hermanos dijo entonces:

- Aquí debemos separarnos, pero dentro de cuatro años justos volveremos a encontrarnos aquí de nuevo y veremos quién ha tenido mayor fortuna.

Cada uno siguió un camino distinto. El mayor se encontró con un viejo que le preguntó a dónde iba y qué pensaba hacer.

- Quiero aprender un oficio, contestó el joven.

Entonces el hombre le dijo:

- Ven conmigo y te enseñaré a ser Ladrón.

- No, contestó él. Ese no es un oficio honrado; quiero demasiado a mi cabeza para exponerla a colgar un día como badajo de campana.

- No tengas miedo hombre. Lo que yo te propongo no te conducirá a la horca. Sólo te enseñaré a coger las cosas que nadie quiere y por las que nadie te puede buscar.

El joven se dejó persuadir y bajo las instrucciones del hombre llegó a ser un Ladrón tan experto, que nada estaba seguro con él, si se proponía hacerlo suyo.

El segundo hermano encontró a otro hombre que le hizo idéntica pregunta.

- Todavía no sé adónde voy ni lo que quiero, le contestó él.

- Ven conmigo y serás Astrónomo. Es lo mejor del mundo, pues nada habrá oculto para ti.

Le encantó la idea y llegó a ser un Astrónomo tan sabio que conocía todas las estrellas. Cuando ya no hubo ninguna oculta para él, su maestro le dio un anteojo y le dijo:

- Con esto podrás ver cuanto sucede en la tierra y en el cielo. Y no habrá nada oculto para ti.

El tercer hermano fue adiestrado por un cazador, quien le enseñó tan bien todo lo relacionado con su profesión, que donde ponía el ojo ponía la bala. Cuando estuvo bien enseñado, su maestro le regaló una escopeta y le dijo:

- Esta escopeta no falla nunca, todo lo que quieras, no tienes más que apuntar y será tuyo.

El hermano más joven encontró también un hombre que le preguntó a dónde iba y qué pensaba hacer.

- ¿Por qué no te haces Sastre? Le preguntó.

- Porque no sé nada de ese oficio dijo el joven. Y no me parece muy divertido estar sentado de la mañana a la noche, cose que coserás, y tirando de la aguja sin cesar.

- ¿Cómo puedes decir eso? Repuso el hombre. Si vienes conmigo, yo te enseñaré a ser Sastre de una manera bien discreta. Es un oficio agradable y divertido, y además muy honrado.

Se lo llevo consigo y le enseñó el oficio con todo detalle. Cuando estuvo bien enseñado, le regaló una aguja y le dijo:

- Con esta aguja podrás coser todo lo que quieras, ya sea tan blando como el huevo, ya tan duro como un hierro; ni las puntadas ni lo añadido se advertirán.

Pasados los cuatro años, los hermanos volvieron al cruce del camino, donde se encontraron.

Abrazándose unos a otros y, juntos, se apresuraron a volver a casa de su padre.

- ¡Bien, bien! Dijo el buen hombre, muy contento de volverlos a ver-. ¿Qué viento os ha traído de nuevo a mi lado?

Cada uno le explicó cuanto le sucediera y el oficio que había elegido. Estaban sentados frente a la casa, bajo un árbol espeso, y su padre les dijo:

- Ahora enseñadme cada uno lo que sabéis hacer.

Y dirigiéndose al hijo segundo, añadió:

- En la rama más alta de este árbol hay un nido de pinzones, ¿puedes decirme cuántos huevos hay en él?

El astrónomo cogió su lente y contestó en seguida:

- Hay cinco huevos.

Entonces, el padre dijo al hijo mayor:

- Roba los huevos del nido sin que lo advierta el pájaro que está sobre ellos.

El hábil ladrón trepó el árbol y cogió los cinco huevos tan sutilmente que el pájaro que estaba encima de ellos no se dio cuenta. Después se los dio al padre. Los tomó el buen hombre y, poniendo un huevo en cada esquina de la mesa y otro en medio, dijo al cazador:

- Ahora trata de atravesar los cinco huevos, cada uno con un solo tiro.

El cazador disparó su escopeta y partió cada huevo justo por la mitad, con un solo disparo, tal como su padre deseaba.

- Ahora te ha llegado la vez dijo el padre a su hijo pequeño, tu tarea será volver a coser los huevos y los pajarillos que hay dentro de ellos, y todo de manera tan limpia que no se note la señal hecha por el tiro.

El sastrecillo enhebró su aguja y cosió los huevos tal como el padre había ordenado. Cuando terminó, el ladrón volvió a subir al árbol y colocó los huevos al lado del pinzón, sin que éste lo advirtiera. Pocos días después, los pajarillos salieron del cascarón, sin otra señal que una línea roja por el sitio donde el sastrecillo los había cosido.

- Ciertamente dijo el buen hombre a sus hijos, estoy orgulloso de vuestra destreza. Habéis aprovechado el tiempo y aprendido cosas muy útiles. Pero no se aún cuál de vosotros es el que merece mejor premio. Solamente espero que pronto tendreis ocasión de emplear bien vuestra habilidad.

Poco tiempo después cundió una gran alarma en el país: la única hija del Rey había sido raptada por el terrible dragón.

El rey suspiraba por ella noche y día, e hizo proclamar que quien fuese capaz de devolvérsela se casaría con la Princesa.

Los cuatro hermanos se dijeron unos a otros:

- He aquí una oportunidad para probar lo que somos capaces de hacer.

Y juntos fueron a liberar a la Princesita.

- Pronto sabré dónde está dijo el Astrónomo; y miró con su telescopio, añadiendo: ya la veo. Está lejos, muy lejos de aquí, en una roca situada en medio del mar, y tiene al dragón a su lado, vigilándola.

Entonces se fue al Rey y le pidió un barco para cruzar el mar y llegar a la roca él y sus hermanos.

Encontraron a la Princesa todavía en la roca; el dragón estaba dormido, con la fea cabeza en el regazo de la doncella. El cazador exclamó:

- No me atrevo a disparar. Temo matar a la hermosa joven.

- Esta es mi ocasión dijo el ladrón. Y robó a la doncella de junto al monstruo.

Y lo hizo tan suave y hábilmente que el dragón no se dio cuenta de nada. Locos de alegría, llevaron a la joven al barco y navegaron hasta alta mar. Mas el dragón, al despertar, echó de menos a la princesa y se remontó por los aires enfurecido.

Volando, volando, alcanzó al barco y estaba ya sobre él, amenazando hundirlo en el mar, cuando el cazador, tomando su escopeta disparó y le atravesó el corazón.

El monstruo cayó muerto, pero era tan grande y pesado que al caer arrastró consigo al buque en que iban los hermanos y la doncella, que se asieron a las tablas que encontraron aquí y allá sosteniéndose a flote.

Estalló una tempestad y las frágiles tablas ofrecían poca resistencia. Entonces el sastre, sacando su aguja maravillosa, recogió las tablas que faltaban sobre el agua y las cosió tan bien que de nuevo volvió a formarse, sana y salva, la nave, en la cual regresaron los jóvenes y la princesa a su país.

El Rey, al volver a ver a su hija, sintió un inmenso gozo y dijo a los cuatro hermanos:

- Uno de vosotros será su esposo; pero sólo uno. Decidid vosotros mismos, cuál se ha de casar con ella.

Los cuatro hermanos comenzaron a disputar, pues cada uno creía tener más derecho que los demás.

El astrónomo dijo:

- Si yo no hubiese descubierto a la princesa todas vuestras artes hubieran sido inútiles; por lo tanto, es mía.

Dijo el ladrón:

- Si yo no la hubiese sacado de debajo del dragón ¿de qué hubiera servido descubrirla? La princesa es mía.

Dijo el cazador:

- Todo es verdad, pero si yo no hubiese matado al monstruo, la princesa no existiría. Es mía por tanto.

Y dijo el sastre:

- Si yo no hubiese cosido de nuevo el barco para volver, todos habiéramos perecido en el mar. La princesa ha de ser para mí.

Dijo el Rey:

- Cada uno de vosotros tiene igual derecho; pero como no puede ser para los cuatro, mejor es que no sea para ninguno. Yo, como premio, daré a cada uno de vosotros una cuarta parte de mi reino.

Los hermanos aceptaron, satisfechos, esta decisión exclamando:

- Mejor es así, y no tendremos que pelearnos más.

Cada uno recibió, pues, una parte del reino y vivieron felices con su padre hasta el fin de sus días.

Annex 2. Dossier 2 taller de formació del professorat

EL PROJECTE COEDUCATIU DE CENTRE CEIP

Curs 2017-2018

El Projecte Coeducatiu de centre és el document en el qual s'expliciten, amb criteris objectius i mesurables, les actuacions de revisió i d'intervenció a nivell educatiu conduents a proposar un sistema que corregisca les desigualtats provocades pel gènere de les persones.

1. Introducció

Per a la realització d'aquest primer Pla Coeducatiu de Centre (P.C.C.) ha sigut necessària la capacitat per part del professorat en una sèrie de conceptes introductoris sobre sexisme, diferència sexe-gènere, androcentrisme, igualtat real/igualtat formal, coresponsabilitat, etc.

Per aquest motiu el claustre ha rebut una formació en sensibilització i en el disseny d'un P.C.C. el qual ha permet desenvolupar de manera consensuada una sèrie d'actuacions i reflexions al voltant de la inclusió de la perspectiva de gènere en diferents àrees de treball.

A més a més l'interès aquest any s'ha focalitzat de forma molt especial al pati escolar. En aquest sentit, s'ha dut a terme un diagnòstic de la situació al voltant de 3 fonts d'informació:

- Coneixement previ del professorat en aquestes matèries i percepció general del col·lectiu respecte del sexisme en el tipus de joc i en l'ocupació de l'espai al pati escolar.
- Percepcions generals al voltant del joc al pati per part de l'alumnat
- Observació sistemàtica del joc al pati (a què juguen, amb qui, quin espai ocupen, etc... sempre tenint en conter el sexe de l'alumnat en totes aquestes variables)

2. Metodologia

La metodologia emprada en tot aquest procés ha sigut la de la investigació participativa. D'aquesta manera s'han tingut en conter totes les opinions i totes les veus de la comunitat educativa: professorat, alumnat i famílies.

Les accions descrites a continuació han sigut acordades i consensuades pel claustre així com comunicades i aprovades pel Consell Escolar.

Es pretén fer una revisió com a mínim semestralment de l'evolució de les mateixes per tal de concebre aquest document dins d'un procés viu de reflexió e incorporació de noves mesures.

ÀREA DE FORMACIÓ DEL PROFESSORAT

ESTAT DE LA SITUACIÓ ACTUAL	
OBJECTIUS A CURT PLAÇ	
OBJECTIUS A LLARG PLAÇ	
DESCRIPCIÓ DE LES ACCIONS A DESENVOLUPAR	1. 2. 3.
PÚBLIC DESTINATARI	
CALENDARITZACIÓ DE LES ACCIONS	
AVALUACIÓ	
RESPONSABLE	

ÀREA D'INTERVENCIÓ DINS DE L'AULA

ESTAT DE LA SITUACIÓ ACTUAL	
OBJECTIUS CURT PLAÇ A	
OBJECTIUS LLARG PLAÇ A	
DESCRIPCIÓ DE LES ACCIONS A DESENVOLUPAR	1. 2. 3.
PÚBLIC DESTINATARI	
CALENDARITZACIÓ DE LES ACCIONS	
AVALUACIÓ	
RESPONSABLE	

ÀREA D' INTERVENCIÓ FORA DE L'AULA (EL PATI)

ESTAT DE LA SITUACIÓ ACTUAL	
OBJECTIUS A CURT PLAÇ	
OBJECTIUS A LLARG PLAÇ	
DESCRIPCIÓ DE LES ACCIONS A DESENVOLUPAR	1. 2. 3.
PÚBLIC DESTINATARI	
CALENDARITZACIÓ DE LES ACCIONS	
AVALUACIÓ	
RESPONSABLE	

ÀREA DE REVISSIÓ DEL LLENGUATGE

ESTAT DE LA SITUACIÓ ACTUAL	
OBJECTIUS A CURT PLAÇ	
OBJECTIUS A LLARG PLAÇ	
DESCRIPCIÓ DE LES ACCIONS A DESENVOLUPAR	1. 2. 3.
PÚBLIC DESTINATARI	
CALENDARITZACIÓ DE LES ACCIONS	
AVALUACIÓ	
RESPONSABLE	

ÀREA DE REVISIÓ DE MATERIALS (LLIBRES)	
ESTAT DE LA SITUACIÓ ACTUAL	
OBJECTIUS A CURT PLAÇ	
OBJECTIUS A LLARG PLAÇ	
DESCRIPCIÓ DE LES ACCIONS A DESENVOLUPAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3.
PÚBLIC DESTINATARI	
CALENDARITZACIÓ DE LES ACCIONS	
AVALUACIÓ	
RESPONSABLE	

ÀREA D'ACOMPANYAMENT A LA DIVERSITAT AFECTIVO SEXUAL I DE GÈNERE

ESTAT DE LA SITUACIÓ ACTUAL	
OBJECTIUS A CURT PLAÇ	
OBJECTIUS A LLARG PLAÇ	
DESCRIPCIÓ DE LES ACCIONS A DESENVOLUPAR	1. 2. 3.
PÚBLIC DESTINATARI	
CALENDARITZACIÓ DE LES ACCIONS	
AVALUACIÓ	
RESPONSABLE	

ÀREA DE TREBALL AMB LES FAMÍLIES

ESTAT DE LA SITUACIÓ ACTUAL	
OBJECTIUS A CURT PLAÇ	
OBJECTIUS A LLARG PLAÇ	
DESCRIPCIÓ DE LES ACCIONS A DESENVOLUPAR	1. 2. 3.
PÚBLIC DESTINATARI	
CALENDARITZACIÓ DE LES ACCIONS	
AVALUACIÓ	
RESPONSABLE	

QÜESTIONARI DIRIGIT AL PROFESSORAT: PERCEPCIÓ DE LA SITUACIÓ DEL PATI ESCOLAR

Este qüestionari és anònim. No hi ha respostes correctes ni incorrectes, ja que només interessa la teua opinió.

Sexe: H..... D..... Posseeixes formació en coeducació? SI NO.....

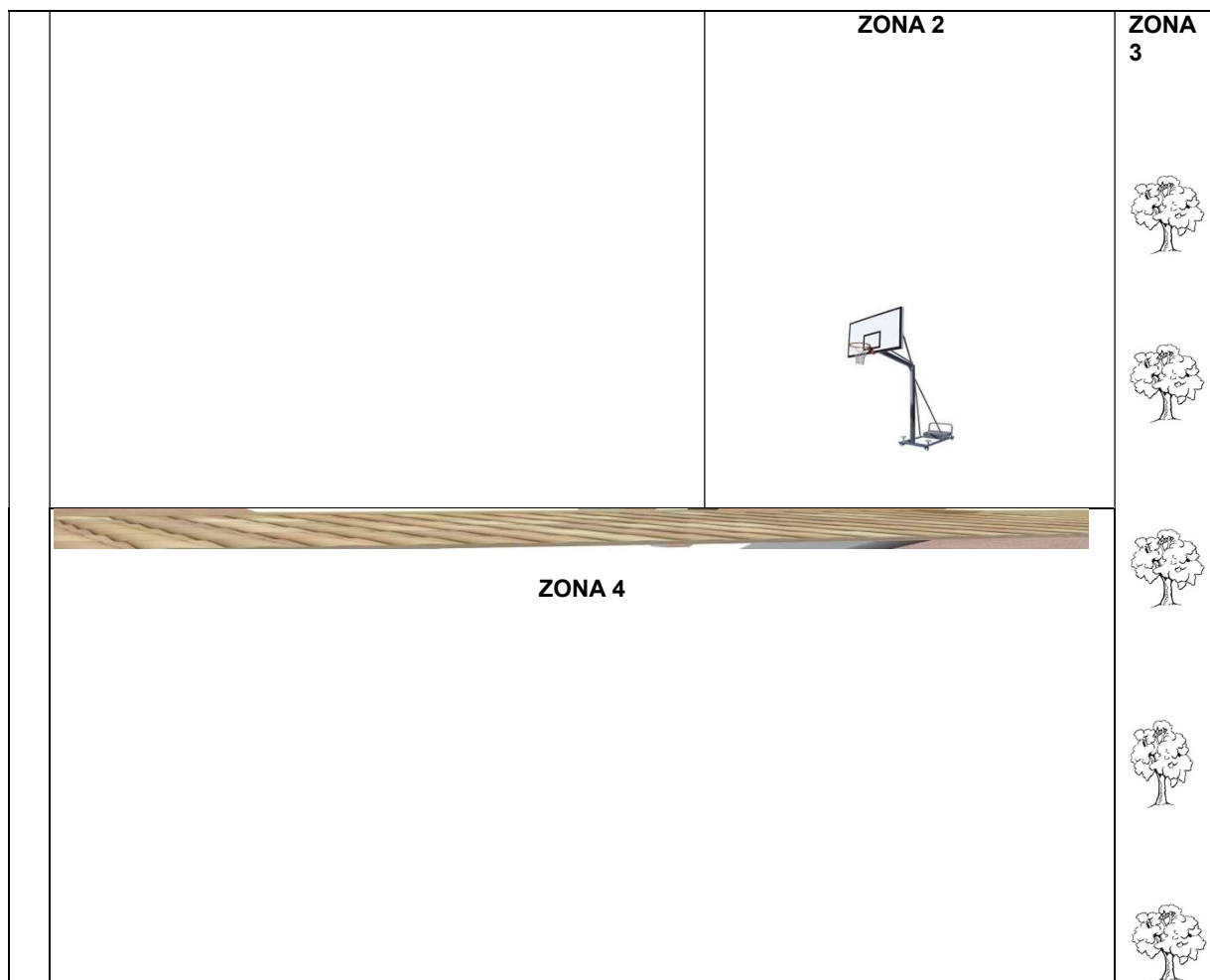
En cas afirmatiu, quin nombre d'hores aproximades tens de formació?: hores.

DEFINICIÓ DE SEXISME:

“Actitud dirigida a las personas o hacia sí mismas en virtud de su pertenencia a un determinado sexo biológico en función de la cual se asumen diferentes características y conductas”. (Maria Lameiras, 2003)

QÜESTIONS A RESPONDRE (Si necessites més espai, darrere d'aquest full pots contestar):

- Consideres que el **tipus de joc** de l'alumnat de primària en el pati és sexista? SI NO NO HO SE
 - Enumera les 3 principals raons que justifiquen aquesta resposta:
 - 1.....
 -
 -
 -
 -
 - 2.....
 -
 -
 -
 -
- 3.....
 -
 -
 -
 -
- Consideres que hi ha diferències entre xiquets i xiquetes de primària respecte de l'**ocupació dels espais** al pati?
SINO NO HO SE
- Enumera les 3 principals raons que justifiquen aquesta resposta:

	Niños	Niñas	Niños juegos activos	Niñas juegos activos	Niños juegos pasivos	Niñas juegos pasivos
Zona 1						
Zona 2						
Zona 3						
Zona 4						
Zona 5						

Total alumnado observado:

	TIPOS DE JUEGOS ACTIVOS	TIPOS DE JUEGOS PASIVOS
Zona 1		
Zona 2		
Zona 3		
Zona 4		
Zona 5		

	Niños	Niñas
Alumnado que ocupa el centro del patio		
Alumnado que ocupa zonas periféricas		
Alumnado en actitudes activas		
Alumnado en actitudes pasivas		
Nº de total de juegos en el centro del patio:		
Nº de total de juegos en zonas periféricas:		

Observaciones:

Juegos	
Nº de juegos "típicamente masculinos" jugados por niños	
Nº de juegos "típicamente masculinos" jugados por niñas	

Juegos	
Nº de juegos "típicamente femeninos" jugados por niños	
Nº de juegos "típicamente femeninos" jugados por niñas	

ESCENARIO	
N. niños en el aula (hora no lectiva) % sobre el total de niños
Motivos:	
N. niñas en el aula (hora no lectiva) % sobre el total de niñas
Motivos:	
N. niños en el patio % sobre el total de niños
N. niñas en el patio % sobre el total de niñas
ACTIVIDADES	
N. de niños que hacen deporte % sobre el total de niños
N. de niñas que hacen deporte % sobre el total de niñas
N. juegos "masculinos" % sobre el total de juegos
N. juegos "femeninos" % sobre el total de juegos
N. juegos "neutros" % sobre el total de juegos

Observaciones:

Annex nº 5
QÜESTIONARI A L'ALUMNAT:
EL JOC AL PATI

Classe i grup:
Tutor/a:

Edat:
Data:

Marcar: xica ____ xic ____

1. Amb quins amics i amigues t'agrada jugar més al pati? Per què?

.....
.....
.....

2. Quins són els teus jocs preferits al pati?

.....
.....
.....

3. Escriu 3 jocs què no t'agraden per a ser jugats al pati de l'escola.

.....
.....
.....

4. Hi ha problemes al pati? quins?

.....
.....
.....

5. Si pogueres canviar el pati sense fer-lo més gran, com ho faries?

.....
.....
.....

Moltes gràcies per la teua col·laboració

12. BIBLIOGRAFÍA

Cáceres, P. (2003). Análisis cualitativo de contenido: una alternativa metodológica alcanzable. *Psicoperspectivas*, Vol. 2, 53-82.

Delgado, J.M. y J. Gutiérrez (1994). *Métodos y técnicas cualitativas de investigación en ciencias sociales*. Madrid: Editorial Síntesis.

Krippendorff, K. (1990). *Metodología de análisis de contenido*. Barcelona: Ediciones Paidós.

Pérez, G. (1998). *Investigación cualitativa. Retos e interrogantes*. Madrid: La Muralla

Subirats, M. y Tomé, A. (2010). *Balones fuera* (2ª Ed). Barcelona: Octaedro